

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtik in veča s poštnino vred in v Mariboru s poštnjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge Evropejske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjava do odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne peletirve za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Uvoz srbske živine.

Zadnje nedeljo dne 15. marca je podpisal avstro-ogrski minister za zunanje zadeve baron Erenthal trgovinsko pogodbo s Srbijo. Dve leti so trajala pogajanja, ker kmečki poslanci niso hoteli privoliti nobenega uvoza srbske živine. Toda ko so prišli novi poslanci v državno zbornico, našli so se med njimi možje (med njimi tudi Roblek), od katerih je bilo vsled glasovanja za znani Rennerjev predlog pričakovati, da dovoljujejo uvoz srbske živine. Vlada se ni dalje obotavljala, ampak dokončala pogajanja s Srbijo.

V novi trgovinski pogodbi so določila, ki bodo v mnogih kmečkih krogih našla najhujši upor. Usoda razmer je hotela, da bosta ravno Savinska dolina in Šaleško-mislinska dolina, torej okraja žalostnih poslancev Robleka in Ježovnika, najhujše prizadeta. Ta dva okraja kupujeta vse žitne vrste. V novi pogodbi s Srbijo pa so se zvišale carine na razna žita, kar se pravi, da bo vsakdanji kruh Ježovnikovih in Roblekovih volilcev zopet dražji. To je huda kazen za ljudstvo, ki si voli nesposobne poslance, katere mu priporočajo liberalni advokati in liberalni učitelji!

Carina je zvišana po novi pogodbi za:

pšenico od 1 K 74 v kakor je bilo dosedaj na 6 K 30 v rž	1	79	5	80
ječmen	—	60	2	80
oves	1	43	4	80
turšico	—	60	2	80

Povsod na Spodnjem Štajerskem se skrbno goji sadjarstvo. Carina za uvoz različnega sadja pa se je znižala, nova pogodba bo torej neugodno uplivala na cene našega sadja. Zopet škodljiva pridobitev poslancev Narodne stranke! Carina za uvoz svežega sadja se je znižala kakor v pogodbi za Italijo. Carina na posušene češplje za 100 kg znaša 8—10 K. Se carina za češpljin sok se je znižala za 2 K približno.

Naravnost uničevalne za naše kmete so določbe glede uvoza živine. Srbija sme vsled nove pogodbe uvoziti v Avstrijo 35.000 govede in 70.000 svinj v zaklanem stanju. Dunajsko mesto, v katerem se ravno delajo cene za našo živino, si je že zagotovilo večino srbske govede in veliko število svinj. To pomeni, da imamo pričakovati novo padanje cen naših živin. Zahvala za to gre tudi naši liberalni

laži-Narodni stranki. Na tak škodljiv način skrbi ona za slovenski narod!

Carina znaša za cent žive teže: za govedo 9 K 40 h, prej 60 K za komad živine. Če tehta živina 450 kg, pomeni to 18 K carine manj nego prej! Za svinje v teži do 110 kg znaša carina 11 K, prej 12 K, za masne svinje prej 10 K, zdaj 5 do 6 K manj.

In še več! Da se ne zanese k nam živinska kuga, ki ravno v Srbiji neprenehoma razsaja, morala bi se sprejeti živino-obrambna (veterinarska) določila. To se ni zgodilo, in imeli bomo torej v prihodnje ne samo nižje cene živin, ampak tudi živinsko kugo! Vsa čast Narodni stranki! Komaj je poslala prve svoje poslance v državni zbor, že mora naš kmet čutiti to tudi na svojem lastnem telesu! Kar je mogla, je storila v njegovo škodo!

Narodna stranka se bo trudila odvrtiti pozornost od sebe. Prireja zborovanja, na katerih ne govori o srbski pogodbi, ampak o volilni preosnovi in vseučilišču. Naše mnenje pa je, da stranka, ki jemlje našemu narodu kruh, nima pravice govoriti o njegovih prosvetnih potrebah, kajti tudi tukaj se je treba bati njene nesrečne roke, da nam izda koristi našega naroda. Ljudstvo, pokaži povsod vrata tej škodljivki!

Politični ogled.

— Kdaj pride do sloge? Naši liberalci so razdrli slogo na Spodnjem Štajerskem. Korist od tega imajo nekateri sebičneži v njihovi stranki, največjo korist pa narodni nasprotniki. Vkljub temu nočejo nič slišati o slogi. V Narodnem svetu bi bilo treba, da so zastopane vse stranke. Liberalci in prvaki pa so naše somišljenike vrgli ven iz tega sveta, s tem da so izrabljali večino v strankarske namene. Še sedaj nočejo niti liberalci niti prvaki nič vedeti o slogi. Le eno vedno hočejo, slogo med liberalnimi in našimi poslanci v državnem zboru. Zakaj pa? Ker bi samo tam imeli korist od sloge. Njihovi poslanci so nesposobni, za to bi jim le koristilo, če se lahko naslonijo na naše poslance. Naši poslanci bi morali potem delati, liberalni pa bi želi slavo. Poznamo dobro celjske tiče. Kolikor pa mi vemo iz krogov naših poslancev, so ti vedno za slogo in edinstvo s Hrvatji. Toda tukaj ima svoje roke Ploj vmes, ki brez liberalcev noče združenja Slovencev in Hrvatov. Če

je slovenskim politikom res toliko na slovensko-hrvatski slogi, naj žrtvujejo svoje štiri liberalne poslance, na Dunaju nastane velik složen klub in Bosna bo mirna! Toda Ploj tega ne dovoli, on je zvest odvetnik slovenskih liberalnih poslancev.

— Koroška kmetijska družba in Slovenci. Omenjena družba je zopet pokazala, kako naklonjena je Slovincem. Kakor je namreč za nemški del dežele imela potovalne učitelje za čebelarški pouk, tako jih je v preteklem letu nastavila tudi za slovenski del, in sicer v osehah g. A. Martinjaka, nadučitelja v Medgorjah, g. J. Krebsa, učitelja na Lešah, in g. Horvata, učitelja v Čačah. Pa ravno za pliberski in velikovski okraj, ki je najbolj slovenski, si je poskrbela za slovenskega potovalnega učitelja (za čebelorejo) Nemca! Kajti g. Krebs ne zna nobene besede slovenski. To se pravi s Slovenci norce briti!

— Voltve na Goriškem za našo Slov. ljudsko stranko niso izpadle ugodno. Mi imamo 5 poslancev, liberalci 9. Sicer so manjšine ljudske stranke zelo velike, vendar uspeh se sodi po izvolitvi. Nočemo nič olepšati, niti se po nepotrebnem tolažiti. Ni pa tako slabo, kakor si domišljajo nasprotniki, niti oddaleč ne. S. L. S. na Goriškem je mlada, zelo mlada. Volilni boj je razvnel političko nezrelo ljudstvo, v tolminskem okraju in v goriški okolici so se za S. L. S. pokazale take večine, da smo bili veselo iznenadeni. Shodov je bilo veliko, tudi časopisje je storilo svojo dolžnost. Ako se v goriškem deželnem zboru izemli liberalno-agrarna večina, bo S. L. S. prijetnem položaju opozicije, kar neizmerno mnogo pomenja za agitatorično in organizatorično delo med ljudstvom. Izobraževalne organizacije na Goriškem skoro nič ni! Tudi vzgoje zapupnikov manjka! Tu nemudoma na delo! Marljiva je duhovščina, pa žalibog, ne povsodi. So gotovi obstanki, iz stare dobe. Preko tega treba iti brez pardona! Povdarjamo tudi, da je o pravi delavski organizaciji na Goriškem komaj kaj duha in sluha. Sicer pa v tem oziru tudi na Štajerskem nismo bogve kako daleč prišli. Trbovlje bi morale prednjačiti. Naši poslanci na Goriškem so: dr. Gregorčič, Klančič, Zega, Berbuč, Kosmač; liberalni poslanci: dr. Gregorin, dr. Franko (dvakrat izvoljen), J. Štrekelj, Križnič, A. Štrekelj, Gabršček, Obljubek, Kovač.

— Odprtje srbskih mej. Kakor se nam poroča iz Dunaja, je bil sedanji poljedelski minister Ebenhoch vedno nasprotnik odprtja mej. Pogodbo glede

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

iz hrvatskega Marko Krajin.

(Dalje.)

Zaklinjamo se pri krvi Kristusovi, da se mašujemo nad Tabom, odgovorijo kmetje in v svetem navdušenju dvigajo roke.

Orožja imamo nekaj sami, nadaljuje Gubec, nekaj nam ga je poslal gospod Gregorijanec, za smodnik pa nam je podarila gospa Uršula sto dolarjev. Vi poznate, bratje, vsakdo dobro svoj domači kraj, a treba je še dogovora! Delajte in vzbujajte kmete, a oprezno, da nas ne zasledijo!

Tah mora pasti! Bog naj sodi!, grmijo kmetje.

Mato, se vzdigne Pasanec, mi se pripravljamo za vojsko, a v vojski je treba poveljnika. Ti znaš brati in pisati, pametnejši si ko mi, bodi nam ti poveljnik!

Gubec mora biti poveljnik!, zakličejo vsi v en sam glas.

Da, vodil vas bom v svetem boju za našo pravico! Tako mi pomoz Bog!, konča Gubec.

Za svojo pravico hočemo živeti in umreti!, zakličejo enoglasno ti teptani in zaničevani bojovníki za božjo pravico in ljudsko dostojanstvo ter si krepko stiskajo žuljave roke v slovo.

XX.

„Ali je to moja Janica?“

Nekega jutra se niso malo začudili brdovski vaščani. Konjenik, opravljen bolj po turško, je dirjal po cesti proti Brdovu; samo po dolgih laseh in kučmi si mogel spoznati, da je kristjan.

Jahač na krasnem turškem konju ne gleda ne na levo in ne na desno, le zmirom hitreje poganja svojega žrebca proti vasi.

Pri prvi hiši sreča deklico ter jo vpraša, mu li ne bi mogla povedati, če je slepec Jurko in njegova Janica doma.

Dekle ga začudeno pogleda, potem pa mu pove, da ne stanujeta več tu, ampak pri Matiji Gubcu na Stubici.

Na mestu obrne jezdec konja in jo udari v urnem teku proti Stubici. Ravno je zvonilo na Goraji Stubici opoldne, ko je prišel Juro Mogaič — kajti nikdo drugi ni bil ta jezdec — do Gubčeve hiše. Bliskoma skoči raz konja, ki ga priveže za ograjo, sam pa gre dalje proti orehu. A žive duše ni doma.

Okoli mu zastane na deklici, ki je sedela pred hišo na kamnu in bulila s srpimi očmi v pisan svet.

Juro spozna v tem volem, porumenelem obrazu, iz katerega nisi mogel brati nikakega čuvstva, in preko katerega so padali razmršeni lasje, — svojo Janico.

Pristopi k njej, prime jo za rame, kliče jo z imenom in vprašuje, ali se nič ne spominja več svojega Jura. A dekle se neumoma zareži in začne izgovarjati njemu popolnoma neznane besede brez vsakršne zveze. Iz vsega njenega govorjenja in iz

vseh kretenj je Juro s strahom spoznal, da je njegova nevesta Janica znorela.

Ves obupan se prime za glavo, vrže se na travo in stokaje pritiska vroče čelo na mrzlo zemljo. Kdo je to?, se začuje s ceste krepek moški glas. Juro skoči s tal.

Ujee! — Sin moj!, zakličeta oba naenkrat in mladenič se vrže na prsi uju, ki ga s svojo železno roko pritisne k sebi in vzdihne:

Juro, sin moj! Odkod te nosi Bog?

Ne vprašuj, za Boga! Rajši mi povejte: Ali je to moja Janica?

Je!, pritrdi Gubec.

In kdo ji je to storil?

Tah!

Tah!, zatuli Juro in seže po puški.

Pomiri se, moj Juro, ubogaj me! Bol in žalost ti trga srce; moje srce se je že spremenilo v trd kamen. O pravem času te je rešil Bog, dobro si mi došel. Tah ti je oskrnil nevesto, znorela je. Kamor koli pogledaš, povsod, v vsaki koči krvavijo rane kakor tebi! Povsod med kmeti mrmranje kakor gromoviti tok: Dosti je muk, dosti trpinčenja! Dol z gospodo! Razvalimo vsa ta krvoločka gnezda in z mečem zapišimo postavo, da naj bude vsak človek enak pred Bogom in ljudmi! Naši bratje so pripravljani in še kak mesec, pa hajd nad grajščine! Jaz jih bom vodil v sveti boj! Dali smo si sveto prisego, da ne mirujemo, dokler se ne osvetimo!

Ob vaši strani bom tudi jaz vihtel sabljo in poleg vas bom poginil! Na tem svetu itak nimam iskati ničesar več!

Odšla sta v hišo. Juro je zdaj pripovedoval stricu, kako je bil z več kristjani ujet pri nekem begu v Banjaluki. Neko noč zažare begove žitnice vse

Srbske meje so odprte!

živine je sklenil prejšnji minister Auersperg. Ebenhoch je zadrževal sklep pogodbe do zadnjega. V parlamentarnih krogih se govori, da ni izključeno, da Ebenhoch odstopi.

— **Zalitev vere in cerkve.** Vseučilišni prof. Warming v Inomostu je v govoru in pisavi razžalil versko čustvo katoličanov. Veliko razburjenje je zavlada med Tirolci nad to predrznostjo. Tirolski državni poslanci so se pritožili pri ministrskem predsedniku in naučnem ministru. Spis profesorjev je že zaplenjen. Tirolski poslanci zahtevajo zadoščenje za katoliško cerkev in ne bodo dali prej miru, dokler ga ne dosežejo. Liberalni listi, tudi slovenski, pa zagovarjajo grdo dejanje inomoškega profesorja.

— **Prepir za poljedelsko ministrstvo.** Češki agrarci zahtevajo zase poljedelsko ministrstvo, češ, da imajo pravico nanj, ker so najmočnejša češka stranka. Vlada baje hoče ustreči češkim agrarcem in ponuja krščanskim socialcem ministrstvo notranjih zadev. Agrarci krščansko-socialne stranke z vladnimi načrti niso zadovoljni in naglašajo, da je več krščansko-socialnih agrarcev, kakor čeških, in da zato niso voljni izročiti češkim agrarcem poljedelskega ministrstva.

— **Hrvatska.** Dne 12. marca se je otvoril hrvaški sabor. Otvoritev se je izvršila mirno. Vlada je odredila obširne varnostne naredbe, pripravila vojaštvo, a vse se je pokazalo kot nepotrebno. Posamezne poslance je množica pred zbornico pozdravljala z vskliki. Ob 11. uri dopoldne so bili poslanci v zbornici polnoštevno zbrani. Starostni predsednik je naznanil, da ima ban-komisar prečitati saboru kraljevo pismo. Ko je stopil ban Rauch v sabor, nastal je tak hrup, da je starostni predsednik moral sejo prekiniti. Ko je bila seja zopet otvorena, korakal je ban Rauch, opravljen v narodno galo na predsedniško mesto in prečital kraljevo pismo, v katerem je program bana Raucha. Po prečitavanju je starostni predsednik določil prihodnjo sejo za prihodnji dan. Ko je drugi dan otvoril starostni predsednik Erazmo Barčič sejo, se mu približa banski uradnik in izroči kraljevo pismo, ki odgodi sabor. Starčevićanci burno ugovarjajo in hočejo preprečiti branje pisma. Nastanejo divji prizori, ki trajajo pol ure. Čujejo se ogorčeni burni kliči proti Rauchu in ogrski vladi. V nepopisnem trušču se poslanci posameznih strank med seboj sporečejo in se vrše se osebni napadi. Starčevićanci žvižgajo, kričijo in razbijajo po pultih. Hrušč je tolik, da drug drugega ne razume. Konečno se vendar le more vršiti branje pisma, glasom katerega se sabor odgodi na nedoločen čas.

Mala politična naznanila.

Dne 12. marca: Deželni zbori, ki so bili na novo izvoljeni, se bodo baje sklicali v kratkem, da se konstituirajo. — Avstrijska delegacija je zaključila danes svoje zasedanje. Delegacije bodo zopet sklicane meseca maja. — Na Francoskem je sklenil senat postaviti, glasom katere se lahko razdruži zakon na zahtevo enega zakonskega.

Dne 14. marca: Danes se je na Dunaju sklenila in podpisala trgovinska pogodba med Avstrijo in Srbijo. — Cesar je dobil nahod in bo vsled tega zopet nekaj dni moral ostati v Senbrunu. Danes ga je obiskal ruski veliki knez Sergij, jutri ga obišče bolgarski knez, ki se pelja s svojo soprogo na Bolgarsko. — Včeraj so priredili delavci v Budimpešti mnogo shodov, na katerih so ugovarjali proti krivični volilni preosnovi, katero hoče predložiti vlada.

Dne 15. marca: Odkrili so zaroto proti perzijskemu šahu. Zarotniki, med katerimi je tudi

šahov sorodnik Silli-es-Sultane, so hoteli pahniti šaha s prestola. Zarotnike so zaprli. — Iglavski kmetje so imeli danes velik shod, na katerem so ugovarjali proti uvozu srbske živine. — Korno poveljstvo se bo ustanovilo v Ljubljani. — V Indiji so se zopet pojavili med domačimi Indijci nemfri proti Angležem.

Dne 16. marca: Spor med Japonsko in Kitajsko je poravnal, ker je Kitajska izpustila zaplenjeni parnik. — Na otoku Haiti so se domačini spuntali. Francoska vlada postopa z njimi zelo grozovito. Ustrelili so že več odličnih Haitancev.

Razne novice.

* **Iz poštne službe.** Poštnim oficijantom sta bila imenovana Josip Roškar za Rogatec in Fr. Drobnič za Grobelno.

* **Sokol in politika.** Kako je slovensko sokolstvo prepojeno s političnim strankarstvom, je najjasnejša priča slučaj dr. V. Ravniharja. Dr. V. Ravnihar si je upal pri zadnjih deželnozborskih volitvah v Ljubljani kandidirati proti liberalnim kandidatom in takoj je bila uprizorjena proti njemu sokolska gonja. „Narod“ je hinavsko zavijal in pisal: „Sokolstvo se kot nepolitična organizacija ne vtiča v politične boje, pravico in dolžnost pa ima čuvati nad tem, da se noben član ne pregreši zoper etična in narodna načela, na katerih sloni vse sokolstvo.“ — Koliko hinavščine tiči v teh besedah, naj bo v dokaz, da se nahaja sokola Ivana Hribarja lastnorčni podpis na nemško-slovenski zvezi in da je sokol dr. Ivan Tavčar kot starosta „Sokola“ imel dejansko zvezo z Nemci. Tu je čili „Sokol“ mižal in še miži, proti dr. Ravniharju se je pa uprizorila v sokolstvu gonja samo nad podlagi „Narodovih“ laži. Proti takemu strankarskemu sokolstvu smo se mi vedno borili in v tem sokolskem strankarstvu imajo tudi vir naši telovadni odseki, ki so sedaj bolj potrebni kot kedaj prej.

* **Liberalna taktika.** Da za zadnja sodnijska imenovanja Narodna stranka in njena poslanca niso ganili niti z mezincem, tega si tudi liberalci ne upajo tajiti. Ko se je izvršilo imenovanje, takrat se le so začeli liberaluhi kričati črez to, kar se je zgodilo vsled njih nemarnosti in lenobe. To je že stara reč, da naši liberalci še le po dovršenih dogodkih najdejo svojo narodno čuteče srce. Da bi zakrili svojo zanikrnost pri teh dogodkih, pa so si izmislili celjski lažnjivci satansko laž, češ, poslanci Kmečke zveze so privolili v imenovanja, da so rešili dr. Povaleja iz preiskave. Ze parkrat smo rekli, da je to grda laž. Vendar „Narodni List“, ki živi od laži, jo zopet ponavlja. Za to pa pozivljemo oba urednika „Narodnega Lista“ dr. Kukoveca in Spindlerja: Povejte ime dotičnega poslanca, ki je povzročil sodna imenovanja in s tem povzročil ustavitve preiskave proti dr. P. Toda ne skrivajte se za nepodpisane novice, ampak podpišite se! Potem bomo videli, na kateri strani je lumparija!

* **Laži-Narodna stranka.** Glavno ogrodje „narodne“ stranke je liberalno učiteljstvo. Bilo bi torej pričakovati, da se bo ta stranka posebno potegovala za narodno ljudsko šolo. A kaj je njeno „narodno“ delo? Zabavljanje proti Kmečki zvezi in njenim pristašem. Ljudska šola nas bo ponemčila, liberalno učiteljstvo pa se iz strahu pred nemško vlado ne upa ganiti za narodne pravice našega ljudstva v šoli.

* **Kje so ovaduhli?** Vsakdo še zna, kako so liberalni ovaduhli in vohuni naznanjali naše pristaše

po zadnjih volitvah pred sodnijo. Nedolžne kmete in kmečke fante so vlačili pred sodišča. Po nekod so si znali ti ovaduhli pridobiti tudi krive priče. Tirali so naše kmečke ljudi s svojimi tožbami v ječe in denarne kazni. Dogažali so se slučajni, da so posebno slovenski sodniki nastopali nečuvno. Ker hoče dr. Korošec to ovaduhsko delo naših liberalcev odkriti v državnem zboru ter pri sodniji od slovenskega sodnika tudi za kmeta zahtevati pravice, sedaj kričijo: Dr. Korošec hoče denuncirati (ovaditi) slovenske uradnike! Ze dobro! Kmetje se vam niso smilili, za uradnike pa se zavzemate! Kmete ste tirali v ječe, o uradnikih pa bi ne smeliiniti besede. Dr. Korošec pa kliče: Le neustrašeno po pravični poti naprej! Kmetje so za vami!

* **Sodna imenovanja in dr. Povalej.** Poslanci Slovenske kmečke zveze nas prosijo obvestiti naše pristaše, da smejo vsakega, ki bi trdil, da je bila sploh kaka zveza med imenovanji in ustavitvijo preiskave proti dr. Povaleju, imenovati naravnost lažnjiveca. Ako pride do tožbe, naj ponudijo naši pristaši dokaz resnice, kmečki poslanci so za priče na razpolago. Liberalno zalego moramo enkrat pošteno razkrinkati!

* **Prevelika strast.** Liberalni list „Korošec“, ki je zanesel razdor na Koroško, se je izrekel proti vinski razstavi, ki so jo priredile nekatere naše spodnještajerske kmetijske zadruge dne 17. marca v Celovcu. Boji se namreč, da niso liberalne. Kaj ne, vse naj vrag vzame, kar ni liberalno! Strast slepi!

* **Pravo narodno izdajstvo moramo imenovati volilno reformo,** kakor jo predlaga celjska laži-narodna stranka. Ona želi to, kar želijo Nemci in socialdemokrati, le nekoliko si je dala svoje nemško-socialistične nazore narodno pobarvati. Toda že danes ni dvoma, da se bo v narodnih zadevah nazadnje tudi hote nehote udala. Vse stare skupine hočejo liberalci obdržati, samo nov razpor se hočejo zanesti med ljudstvo z novo skupino, da tudi politično ločijo kmeta od hlapca, delodajalca od delojemalca. Ni tudi nobenega dvoma, da bodo potem, ko se je ta ločitev izvršila, zanesli liberalci med kmečko delavstvo sovraštvo do kmeta ter bodo organizirali delavca proti kmetu. Dandanes ni več čas ločiti stanov, ki morajo skupaj živeti in ki imajo silne interese, ampak dandanes jih je treba družiti. Ako se uresniči želje liberalcev, je naš kmečki narod izdan Nemcem in socialdemokratom!

* **Volilna preosnova.** Ko so priredili liberalci celo vrsto zborovanj za volilno preosnovo, priobčili smo mi članek, da pomagamo v tej stroki liberalni revščini, ali kakor se je naš članek izrazil, da jim vržemo kost, ob kateri bodo imeli vsaj kaj glodati. Naš članek in naši ljudstvu prijazni nazori so res vznemirili liberalce. In ker za stvarno polemiko niso dovolili podkovani, za to zmerjajo in lažejo. Mi smo v števil. 9. doslovno pisali: „Za naše slovenske volilce po trgih in mestih bi morali izvojevati seveda tudi primerno, postavno zajamčeno zastopstvo.“ Liberalce pa je vedno nesramen, za to so zamolčali ta stavek ter nam začeli očitati, da smo trge izdali! Kranjski „Naš List“ je na podlagi te laži prinesel cel članek proti našemu izdajstvu. Otroci! Celjska Narodna stranka pa se že z vso pravico sme nazivati stranka lažnjivcev. Vsak poštenjak se mora sramovati, pripadati tej stranki!

* **Slovenski kmetje!** Prihodnjo nedeljo priredi liberalna laži-Narodna stranka zopet več zborovanj po slovenski domovini. Slepiti vas hočejo, da ne vidite njihovega pravega delovanja! Kjerkoli ste organizirani, pridite na zborovanje. Pri volitvi predsednika si volite svojega predsednika. Ta naj da besedo samo vašemu pristašu, ki bo ožigosal postopanje

v ognju in nastal je grozen nered. Ujeti kristjani dobro porabijo lepo priliko in srečno uidejo iz sužnosti.

XXI.

„Z Bogom za staro pravico in prostost našo!“

„Živio naš kralj Matija Gubec!“

Leta 1573. na pustni večer je bilo v brdovski krčmi prav veselo! Ljudstvo pije, pleše in vriska! Nič mu ni, nič ga ne boli, vse je veselo in široke volje.

Iz župnišča prihaja Ilija Gregorič, kjer je prejel od župnika blagoslov.

Na cesti sreča Pasanca, ki mu pove, da mu je pripeljal od Gubea 40 dobro oboroženih mož; Gubec da je pripravljen in se bo vsak čas vzdignil. Ilija svetuje Pasancu, naj spravi ljudi na varen kraj, na dano znamenje pa privrši z njimi na dan!

Ilija stopi v krčmo. Za kapo mu trepeče petelinovo pero, znak, da je zora kmečkega dne blizu; na ramenih pa mu visi dolg kožuh. Množica ga pozdravi z burnimi: Živio Ilija!

Veselite se bratje, na vesel pust!, se nasmehe Ilija in sede na klop. Pa komaj je par trenokov, sedel, že prileti v sobo majhen dečko in na vsa sapo pripoveduje, da grede proti krčmi grajski hlapci s Susjeda. Vsi osupnejo.

In res niso dolgo čakali na nove goste. V sobo vstopi Peter Bošnjak z nekoliko oboroženih tovarišev, pa porogljivo reče kmetom: dober večer in naroči tri vrče vina.

Kmetje so molčali kakor onemeli. Petrovo oko obstane na kmetu, ki ga je že dolgo iskalo. Peter se grobo zareži pa reče kmetu:

Kaj pa ti pes tu delaš, a? Ali ne veš, da v istic že davno ne čakajo in da je vrv za te že gotova? Zdej te imam!

Obrne se k tovarišem:

Zvežite mi psa! Vi kmečki črviči pa da se mi ne ganele!

Ta hip se vzdigne s svojega sedeža Ilija, odgrne si plašč in bel platnen križ se mu zasveti na prsih. Kakor votel grom je donel njegov glas:

Bratje, prišel je čas! Za pravico in prostost vseh tlačanih in teptanih se dviga kramp in motika! Smrt Tahu.

Množica zatuli in v trenutku se ji zabliskajo v rokah sablje in puške. Nekdo vstrelji skozi okno in kakor bi trenil, se privlači v sobo 40 oboroženih kmetov. Na mah so Tahovi hlapci zvezani, Bošnjaku pa prvemu odleti glava in se potoči v krvi po tleh.

Iz zvonika se oglasijo zvonovi, puški odgovarja puška po dolih in bregovih, šinom celega okraja vrejo skupaj oboroženi kmetje, po oeli pokrajini se glasi gromovit klic: Z Bogom za staro pravico!

Ko Tah zve, kaj se je zgodilo, zajezdi ponoči konja in pobegne še z enim hlapcem v Zagreb.

Do jutra dospe tudi Gubec pod Susjed, kjer se je zbralo do štirideset kmetov. Prišli so tudi kmetje od Cesar-grada, ki so ga bili zažgali, topove pobrali, kastelana pa ubili.

Prvi udarec je bil namenjen Susjedgradu. Brez velikega odpora so zajeli grad, a glavnega zločinca Taha ni bilo nikjer. Isto usodo je doživela tudi Stubica; vse pristave Tahove pa so spremenili v prah in pepel.

Povsod so se kmetje upirali krutemu gospodarstvu grajščakov, kamorkoli je dospel glas o upor, so odrekli gospodi pokorščino rekoč:

Tudi mi smo ljudje! Pravica mora biti za vse enaka! Enega očeta sinovi smo mi kmetje pa vi gospoda in velikaši!

Tako je vrel med kmeti, ki se jim je pridružilo tudi nižje plemstvo, od Samobora do Varaždina, pa iz sosednje Kranjske in Štajerske; združili so se z Gubcem, ki je zbiral svoje čete na stubškem polju, kjer je bilo obilo jedi in pijače iz Tahovih žitnic in pivnic.

Gospoda je prevzel strah. Kmet noče več delati, glad bo pritisnil, a Turčin je blizu; enkrat naj prilomasti z večjo silo, pa je domovina izgubljena. Resno se je začelo misliti in delati na to, da se kmečki upor čim prej uduši.

V Gubčev tabor prihajajo črne vesti: Na Kranjskem je potokel upornike uskoški kapitan Jošt Turn, na Štajerskem pa je pobila cesarska vojska kmete.

Dne 8. svečana 1573. leta naznani Gubcu majhen možiček, ki se je preplazil prek gore iz Zagreba, da gre nad kmete gosposka vojska do 5000 ljudi močna, sami izvežbani in boja vajeni možje pod poveljstvom Gašparja Alapiča.

Gubec pokliče svoje kapetane, urédi, kako naj pričakajo sovražno vojsko, kako se naj čete razpostavijo, potem pa spregovori svečano svoji vojski:

Bratje moj: Evo nas, poteptane in zaničevane kmete, ki smo zapustili oralo in plug, ženo in deco pa zagrabili puško in sabljo! Crna naloga nas je prignala sem, da se borimo za ljudske pravice, ki jih gazijo gospoda z nogami!

[Dolje prihajaj!]

Cena živini pade!